

# LIKABEHANDLINGSPÅN 2013

## Förskolan Filosofiska, Enskededalen



## Inledning

Innan vi kommer in på själva planen mot diskriminering och kränkande behandling vill vi förmedla Filosofiska bildningsperspektiv och föra ett resonemang kring läroplanens värdegrund.

## Filosofiskas bildningsperspektiv

Till vad nytta är det för barn att kunna rabbla multiplikationstabeller eller kunna räkna upp alla världens huvudstäder, om deras inre förmågor inte fått möjlighet att växa sig starka? Och vilka värdegrunder kommer dessa barn att ha som utgångspunkt för sin syn på sig själv och på andra – sin världsuppfattning?

Filosofiskas bestämda uppfattning är att det arbete som får barnens själsliga förmågor att stärkas går hand i hand med värdegrundsarbetet.

I boken Hets (Bonniers förlag 2011, sid 266-267) skriver Sven-Eric Liedman: ”Bildning är inbegripet av de kunskaper som på ett genomgripande och djupgående sätt präglar en människa. Det mesta vi lär oss är tillfälligt och försvinner till synes spårlöst. Annat kan bli liggande som värdelöst grus i minnet. Men det finns också kunskaper som förändrar oss. De rubbar eller fördjupar världsbild och livssyn, de öppnar nya horisonter, de ger oss ett nytt sätt att tänka eller bekräftar det som vi anat eller misstänkt eller önskat oss. De blir föremål för vår reflektion, de berikar vår upplevelse av själva tillvaron, de får oss att se människor på ett annat sätt. De ger oss kort sagt en rikare tillvaro. Säkert gör de oss bättre i vårt yrke. Obetingat blir vi intressantare för våra medmänniskor.”

Ett bildningsperspektiv som tar fasta på de kunskaper som *präglar* människan tror vi krävs för att värdegrundsarbetet ska få en bra effekt. I boken Etnisk maktordning i skola och samhälle uttrycker Elisabeth Elmroth det: ”Det är bara trygga barn som kan bli säkra i sina etiska ställningstaganden.”

Vi skulle vilja uttrycka det: Det är bara trygga barn som vågar göra etiska ställningstaganden.

## Värdegrunden för alla

Den värdegrund som är formulerad i Läroplanerna, både den för förskola och den som gäller för grundskola, förskoleklass och fritidshem, är baserad på vår *svenska syn* i överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism...” (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011).

Även om kristen etik ska förstås som ett förhållningssätt och inte att skolan ska förmedla och förankra kristen tro hos eleverna, så känns formuleringen onödig, tycker vi, allra helst då en koppling sker till formuleringen: ”Undervisningen skall vara saklig och allsidig.” (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, sid 8), för även om det är oavsiktligt uppstår det ett outtalat motsatsförhållande mellan västerländsk saklig

och allsidig och det som inte är västerländskt. Samtidigt skapas en osäkerhet kring vad man menar då man kombinerar ordet saklig med allsidig. Kort sagt framstår vissa formuleringar mindre lyckade eftersom de skapar en form av maktordning och en känsla av "vi och dom".

Läroplanen är dock för alla, undervisningen ska vara icke-konfessionell; alla föräldrar och barn ska känna att detta är tanken.

## Arbete med värdegrunden

Enligt vår uppfattning har skolans arbete med värdegrundsfrågorna blivit allt viktigare i takt med att samhället blivit alltmer heterogent och komplext. Men inte bara av denna anledning, utan också som ett resultat av samhällsutvecklingen i övrigt. Om vi går 50 år tillbaka, utsattes människan för ett helt annat informationsflöde än i dag. Det fanns TV i vissa hem, med en kanal; datorer fanns inte. Det föräldrarna och skolan förmedlade beträffande värderingar fick stå ganska oemotsagt. I dag lever vi i ett informationssamhälle. Vi bombarderas av alla tänkbara åsikter och värderingar och de krafter som ohämmat vuxit sig starkare än några andra, är marknadskrafterna.

Oavsett vilken politisk åsikt man har, så tror vi alla är överens om att marknadskrafterna inte bara är av godo. De normer och de förebilder som förmedlas via kommersiella medier styrs många gånger av huruvida det som produceras går att sälja. Utrymmet för föräldrar och skola att förmedla en värdegrund har minskat och svårigheterna har ökat. Barnen är inte några oskrivna blad på vilket föräldrar och skola kan fylla på med sina värderingar utan konkurrens. Nej, det krävs ett hårt arbete för att få gehör för sina tankar i dag.

Hur ska vi då med utgångspunkt i värdegrundsfrågorna försöka utveckla barnen mot bl. a "rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande" (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, sid 7.)?

Helt klart är att det inte räcker att formulera dessa tankar och fina ord i en läroplan. Det räcker inte heller att vid enstaka tillfällen ha ett värdegrundsarbete, nej, detta icke schemalagda ämne bör genomsyra hela skolarbetet, från förskola till gymnasium.

Den kanske viktigaste värdemässiga ställningstagandet i läroplanen är respekten för människors egenvärde. Detta ställningstagande ställs i extra hög grad på sin spets då den svenska kulturen och de svenska normerna möter det främmande, det mångkulturella.

## Värdegrunden för alla - Risker och möjligheter

### Det andra – det främmande

Huruvida vi kan leva upp till ambitionen att värdegrunden ska gälla alla prövas i mötet med det främmande, då majoritetsamhällets normer möter minoritetens, vare sig det rör

sig om den ena minoriteten eller den andra, vare sig det rör sig om kön, sexuell läggning, ålder eller etnisk tillhörighet.

### **Det interkulturella förhållningssättet**

Om skolan inte genomsyras av ett interkulturellt förhållningssätt, finns en risk för att skiftande bakgrund ses som ”en brist” och något som måste åtgärdas, i stället för en tillgång och en resurs för fortsatt utveckling. Medan ett interkulturellt förhållningssätt innebär en ”additiv syn” där kunskaperna och erfarenheterna från den ursprungliga kulturen behålls och t o m stärks, innebär en ”subtraktiv” process den motsatta synen på tidigare kunskaper och erfarenheter.

Det finns många studier som visar att ”en subtraktiv miljö hindrar elevernas kunskapsutveckling”, medan det motsatta förhållningssättet kan skapa ”tillgång till dubbla referenser” och ”en tredje kultur- och språktillhörighet”. (Elmroth, Etnisk maktordning i skola och samhälle, sid 120)

Filosofiska menar att det är ett ”axiom” att all pedagogisk verksamhet ska anpassas till elevens behov och inte tvärt om med en ”transformerande pedagogik” med vars hjälp eleverna stärks för att i förlängningen kunna delta aktivt i samhället – en pedagogik som präglas av principen om etnisk och kulturell jämställdhet.

Den transformerande pedagogiken bygger på fyra principer. Kortfattat kan de beskrivas: bekräftelse av språklig kulturell bakgrund, samarbete mellan skola och närsamhälle, uppmuntran av språkanvändning och engagemang i den egna kulturen samt att se elevens problem som ett resultat av tillkortakommande i skolan i stället för hos eleven.

Med fel inställning från personalens sida finns en uppenbar risk för att värdegrunden inte blir ett allmängods, utan bara något för majoriteten. Filosofiska poängterar därför vikten av att lärarna är engagerade, interkulturellt medvetna och reflekterande.

### **Normkritiskt förhållningssätt**

Oavsett hur medvetna och reflekterande vi är som människor, är vi färgade av vår bakgrund, vilken påverkar vår syn på genus, kultur, religion/trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder.

Att följa den svenska läroplanen innebär ett ställningstagande för människors lika värde, men det innebär inte att vi ska vara okritiska till våra egna tillvägagångsätt och ställningstaganden och endast kritiska till det som inte är att betrakta som typiska svenska eller västerländska värderingar. Ett filosofiskt sätt att leva som man lär är att vara reflekterande i alla situationer, inbegripande frågor rörande värderingar och då inte minst sin egen syn. På Filosofiska är vårt förhållningssätt normkritiskt.

Genom att våga ställa frågor fördjupar vi förståelsen för vad orden människors lika värde egentligen betyder.

## **Förväntningar, samarbete med föräldrar och modermålets vikt för lärandet**

En viktig faktor för att barn med annat modersmål ska ges samma möjlighet är att förväntningarna på deras prestation inte är för låg. De positiva förväntningarna är viktiga för motivationen och om dessa blir för lågt ställda p. g. a. bristande språkbehandling hämmas elevens kognitiva utveckling.

Samarbetet med föräldrarna är mycket viktigt. Dessa har många gånger svårast för att komma in i det svenska samhället och också svårast för att lära sig det nya språket. Genom ett väl utvecklat samarbete med skolan kan deras självförtroende stärkas samtidigt som det minskar risken för stereotypisering i båda riktningarna.

Det kanske viktigaste är modersmålets betydelse för inläringen av svenska och den kognitiva utvecklingen i stort. I Skolverkets Flera språk – fler möjligheter (2003a), lyfts modersmålets betydelse fram som avgörande för att kunna utvecklas och fungera väl, leva gott och bidra till ett demokratiskt samhälle.

I läroplanen tas också upp modersmålets betydelse för den intellektuella och emotionella utvecklingen.

## **Hur skolan ska arbeta för att främja värdegrunden respektive förebygga hot mot värdegrunden**

Att skolan inte är en värdeneutral plats är tydligt angivet i Läroplanen. Där står bl.a. skrivet:

”Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden...” (Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, sid 9). I läroplanen står skrivet: ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla...”

Värdegrundsarbetet är basen. Om detta arbete misslyckas, finns också en stor risk för att kunskapsutvecklingen hämmas, men basen för ett effektivt värdegrundsarbete är barn som är mottagliga för detta arbete. Barn vars självinsikt, självförtroende, omdömesförmåga och empati etc. är outvecklade, har svårare för att göra de etiska ställningstagandena (se inledningen om det trygga barnet).

Visst är det bra att skolan varje år måste upprätta dels en plan mot kränkande behandling, dels en likabehandlingsplan. Dessa planer som bör involvera pedagogerna, rektorerna, föräldrarna och eleverna medför ett arbete som synliggör för alla att värdegrunden vad beträffar kränkningar och diskrimineringar är väsentlig.

Görs detta arbete på ett grundligt och engagerat sätt, med en deltagande från samtliga grupper skapas en grogrund för respekt och en förståelse för vissa grundläggande värderingar. Inte minst det demokratiska perspektivet blir tydligt i en process som denna.

Det fina med den nya och stärkta lagtexten är att den så tydligt markerar att enstaka kränkningar är oacceptabla. Efter en kränkande behandling eller diskriminering måste

situationen utredas av huvudmannen. Lagens skärpning minskar risken för att olika diffusa former av kränkningar och diskrimineringar negligeras och banaliseras.

Att ha en plan mot kränkande behandling och en likabehandlingsplan är dock inte tillräckligt. Varje dag måste skolan arbeta med olika metoder som stärker de inre förmågorna och som synliggör den centrala värdegrund som samhället vilar på.

### **Relationen mellan kultur och religion**

Filosofiska anser att det är mycket svårt att göra en uppdelning mellan kultur och religion, även om en troende hävdar att en särskiljning kan göras. Vi menar att religionen är kontextbunden med starka tolkningstraditioner som sträcker sig bakåt i historien och att den är en typ av socialt konstruerad kunskap underordnad kulturbegreppet. Själva religionsutövningen, religiösa uttryck, vare sig det är en teologisk skrift eller ett barns kvällsbön, ser vi som knutna till kulturella sammanhang och föränderliga över tid.

Filosofiska sitter inte inne med en kunskap om varför vissa religiösa och kulturella uttryck finns, vad som är en riktig och sann religionsutövning och vad som är att betrakta som genuin religionsutövning respektive kulturella, historiska och politiska uttryck för något annat.

Filosofiska tar alltså inte ställning till huruvida ett beteende är att betrakta som religiöst eller kulturellt, utan om det kan accepteras med hänsyn tagen till tydligt angivna ställningstaganden. Ett exempel på ett tydligt ställningstagande är det rörande barnaga, vilken inte accepteras. Genom dessa ställningstaganden dras tydliga gränser för vad som kan accepteras, vad som kan tillåtas temporärt och vad som inte kan tillåtas.

### **Bakgrund**

Alla skolor har ett krav på sig att arbeta målinriktat för att aktivt främja elevers lika rättigheter och möjligheter, vilket inkluderar ett förebyggande arbete dels mot kränkande behandling, dels mot diskriminering och trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Sedan 1 januari 2009 är det också förbjudet med diskriminering som har samband med könsidentitet eller könsuttryck och ålder, men skolorna är inte skyldiga att arbeta förebyggande för att förhindra diskriminering som har samband med de två nya grunderna. Filosofiska kommer dock att låta det förebyggande arbete även inkludera dessa områden, vilket minskar risken för diskriminering och trakasserier.

### **En plan i stället för två**

Skolan måste varje år ta fram två planer, en likabehandlingsplan enligt diskrimineringslagen och en plan mot kränkande behandling enligt skollagen. Planerna kan dock med fördel sammanföras till en plan mot diskriminering och kränkande behandling, så länge innehållet uppfyller lagarnas krav. Arbetet mot diskriminering och

trakasserier och arbetet mot kränkande behandling har nämligen många beröringspunkter och likheter. Det handlar i båda fallen om att arbeta för elevers lika värde.

På Filosofiska har vi valt att göra en plan som vi kallar Likabehandlingsplan.

## Beskrivning av begrepp

### Diskriminering

Diskriminering uppstår då skolan behandlar en elev sämre än andra elever och detta missgynnande har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

### Trakasserier

Trakasserier är något som kränker en elevs värdighet och det har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Trakasserier kan bestå av retning, mobbning, utfrysning med mera.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier och kan bestå i beröringar, tafsande, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade.

### Kränkande behandling

Kränkande behandling är när någon kränker en elevs värdighet men detta inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Trakasserier finns definierade i diskrimineringslagen, medan kränkande behandling definieras av skollagen.

## Med fokus på det förebyggande

Miljön på Filosofiska är inte immun mot oönskat beteende, men med visionen: *Barnens bildning: reflekterande, omdömesgilla, empatiska, handlingskraftiga och kunskapstörstande barn* – kommer det att betraktas ett misslyckande om Filosofiska inte blir ett föredöme inom detta område.

Filosofiskas hela existens och drivkraft har sin utgångspunkt i värdegrundsfrågorna och barnens utveckling mot bl. a ”rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande” (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, sid 7). Vad beträffar kränkande handlingar råder en nolltolerans, vilket innebär att extra stort fokus läggs på förebyggande verksamhet.



De reflekterande samtalen med sina dagliga etiska ställningstaganden hos såväl personal som elever och som inkluderar bland annat kränkningens alla skepnader, det utåtriktade arbetet, de kreativa undervisningsmomenten, till exempel utnyttjandet av dramat som ett verktyg för att skapa inlevelseförmåga, fadderverksamheten, pedagogernas engagemang, informationsutbytet med föräldrar och den i framtiden planerade kontakten mellan förskola, skola och fritidsverksamhet borgar för en förskola/skola utan kränkningar.

Arbetet på Filosofiska är målinriktat och strävar efter att aktivt främja elevers lika rättigheter och möjligheter, dvs. elevernas lika värde. Behandling som är kränkande tas itu med omedelbart, redan vid första tillfället, helt i enlighet med lagarna. Samtal med de inblandade sker utan fördröjning och föräldrarna informeras omedelbart. Beroende på kränkningens omfattning sker olika åtgärder. I mindre allvarliga fall kan utöver samtal med de inblandade också en intensifiering av vissa frågor rörande beteenden ske i de reflekterande samtalen med hela gruppen. Föräldrarna informeras dock alltid.

Om allvarligare kränkningar sker, det vill säga, sådana kränkningar som ryms inom den vedertagna mobbningsdefinitionen, kan det bli nödvändigt att de inblandade och föräldrarna till dessa träffas för att tillsammans göra klart för barnen vad som gäller. Någon speciell modell har vi medvetet valt att inte bestämma oss för ännu. Vi granskar de som finns, men kommer att ta fram en egen. Vi anser dock att det förebyggande arbetet är det som måste prioriteras, så att kränkning inte sker.

## **Rutiner för rapportering av misstanke om kränkande behandling**

En anmälan om kränkande behandling eller misstanke därom kan ske från olika personer: från barnet självt som känner sig kränkt, från någon som observerat en händelse, eller från någon (t ex förälder) som fått något berättat för sig av barnet som känner sig kränkt.

Vad beträffar det första exemplet är det alltid barnets upplevelse av att vara kränkt som är av betydelse och denna kan inte negligeras eller avvisas av personalen. I alla dessa fall är personalen skyldig att omedelbart rapportera både muntligt och skriftligt till förskolechefen som i sin tur rapporterar det vidare till huvudmannen utan fördröjning.

Huvudmannen är skyldig att i sin tur utreda ärendet skyndsamt. Detta gäller även trakasserier eller sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen. Huvudmannen har också ansvar för att hålla sig underrättad om anmälningarna mot kränkande behandling och se till att de åtgärder som "skäligen kan krävas" vidtas (6 kap. 10 § SL). Enligt Skolverkets allmänna råd om arbete mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)

Det ska löpande föras en dokumentation kring förlopp, utredning och åtgärder av ansvarig pedagog och förskolechef.

Det som gäller på Filosofiska kan i punktform beskrivas:



- Omedelbar rapportering till huvudmannen då misstanke om kränkning uppkommit. Av extra stor vikt är principen om den ”upplevda kränkningen”. Det är här inte personalens sak att avgöra om barnets uppfattning eller känsla är korrekt eller inte.
- Förskolechefen ska snarast inleda en utredning och utredningen ska skickas till huvudmannen.
- Den rapport som skickas till huvudmannen behöver inte ske på ett särskilt formulär, men det ska klart framgå:
  1. vad som har inträffat
  2. vilka åtgärder som har vidtagits i det fall några sådana tagits innan huvudmannen hunnit bli informerad
  3. vilka resultat som har uppnåtts i det fall några åtgärder påbörjats
- Ange också hur kontakterna med vårdnadshavare har hanterats och kommer att hanteras. Redogörelsen ska vara uppställd i kronologisk ordning. De inblandades namn och personnummer ska inte framgå i detta skede.
- Vid osäkerhet vänder vi oss till barnombudsmannen och/eller socialtjänsten för att få råd.

## Pedagogiska hörnstenar

Då personalen på Filosofiska formulerar verksamhetens kortsiktiga mål, utgår de från verksamhetens långsiktiga mål, nämligen visionen. Inga verksamhetsmål formuleras och inga metoder och verktyg tas i bruk med mindre än att de först kritiskt analyserats med utgångspunkt från visionen.

På Filosofiska utgår vi från fyra pedagogiska hörnstenar: helhetstänkande, reflekterande metoder, kreativa bildnings- och utbildningsmoment samt handling. För beskrivning hänvisas till vår hemsida [www.filosofiska.nu](http://www.filosofiska.nu).

Filosofiskas reflekterande tillvägagångssätt är, om inte en garant, åtminstone en god bas för att en miljö befriad från diskriminering och kränkning ska kunna bevaras.

Exempel på förebyggande arbete:

- Rätt personal: engagerade, nyfikna och reflekterande
- Små barngrupper (ca tio barn i varje grupp), ca 5 barn per pedagog
- Genomtänkt miljö
- Schemalagda reflekterande dialoger med barnen (filosofi för barn) (se beskrivning på hemsida: [www.filosofiska.nu](http://www.filosofiska.nu) eller [www.forskolanfilosofiska.se](http://www.forskolanfilosofiska.se))
- Möten med andra barn och andra kulturer genom att Filosofiska bl.a. öppnar skolor i andra länder
- Fadderverksamhet (skola/förskola) – påbörjas då grundskola finns

- Skapa goda förebilder genom regelbundna dialoger i personalgruppen
- Utbildning av personalen. Exempel: Filosofi för barn (Utbildare: Liza Haglund), obligatoriska universitetskurser t ex vårens 7,5 poängskurs: "Kritiskt tänkande kring värdegrunden".
- Möten med andra grupper av människor: t ex äldre människor från äldreboendet i samma hus där Filosofiska finns i Enskededalen

### **Kort om mobbningsbegreppet**

Enligt National Encyklopedin, NE, definieras mobbning som:

Att en eller flera individer upprepade gånger och under en viss tid tillfogar en annan individskada eller obehag. Mobbning förutsätter en viss obalans i styrkeförhållandena: den som blir utsatt, mobboffret, har svårt att försvara sig mot den eller dem som angriper. Mobbning kan ske direkt, med fysiska eller verbala medel, eller indirekt, t.ex. genom social isolering ("utfrysning")(National Encyklopedin, [www.ne.se](http://www.ne.se)).

Denna definition har NE hämtat ifrån Dan Olweus som är mycket etablerad inom forskningen kring mobbning.

I Skolverkets rapport (Skolverket 1999, rapport nr 180, sid 17) ser man begreppet kränkande behandling som mera ändamålsenligt tack vare dess öppenhet och neutralitet vad beträffar metoder och roller, samtidigt som det på ett annat sätt inkluderar "främlingsfientliga handlingar, sexuella trakasserier och grovt språkbruk".

Att mobbningsbegreppet förutsätter upprepade handlingar och ett uppsåt är en fara, eftersom det riskerar att medföra att det som inte ryms inom ramarna för begreppet negligeras. Filosofiska tonar därför ner detta begrepp till förmån för det som ryms inom skollagens definition av kränkande behandling och diskrimineringslagens definition av likabehandling. Genom en nolltolerans för kränkningar minskar därmed risken för kränkningar av det mer allvarliga slaget.

Vi anser att det värdegrundande arbetet med alla dess skilda ingredienser är det viktiga medlet för att reducera alla typer av kränkande behandling. Vi är övertygade om att mycket mer kan göras inom detta arbete från förskola till gymnasium än vad som görs i dag. Det kräver ett annat fokus, ett accentuerat ämnesövergripande arbete och inte minst en stor fantasi i valet av arbetsmetoder.

### **Främjande arbete som förebygger kränkningar**

#### **Mål**

Alla barn, pedagoger och föräldrar ska känna sig värdefulla och delaktiga i verksamheten. Att uppmuntra och uppmärksamma allas lika värde, i egenskap av människa. Det tror vi förebygger eventuella kränkningar.

#### **Insatser**

- Pedagogerna på förskolan ska sträva efter att ha en gemensam barnsyn genom att ha löpande diskussioner under barnfri arbetstid. Förskolechefen är ytterst ansvarig för att dessa diskussioner hålls.
- Pedagogerna och barnen ska ha kontinuerliga samtal kring likabehandling, värdegrunder och fördomar. Detta ska genomsyra all verksamhet: i lek, under filosofiska samtal och under barnfri arbetstid. Vår förhoppning är att kunna involvera samtliga föräldrar i dessa diskussioner.
- Att vi på förskolan med RESPEKT menar: att inte ge sig själv tolkningsföreträde i varje unik situation, att alltid ta hänsyn till omständigheter, att aldrig ta för givet någonting och att vara öppen för allas perspektiv. Tillsammans ska vi bemöta varandra med denna respekt och värme.
- Att tillsammans med barnen upptäcka och uppleva barns rättigheter (enligt FNs barnkonvention). Detta för att bana väg för framtida världsmedborgare enligt Filosofiskas vision. Ett exempel på denna insats är att vi kommer att ha kontakt med förskolebarn från Nepal.
- Att skapa forum där barnen kan tänka tillsammans, möta varandra och lära av varandra. Detta ska ske under filosofisamtal i små grupper lett av pedagogerna.

#### Vilka resurser finns avsatta för detta?

- Mänskliga resurser inom Filosofiska. Till exempel Liza Haglund som har och kommer att ha diskussioner med pedagogerna om filosofi för barn. Hon kommer även att ha filosofisamtal med föräldrarna.
- Att vi pedagoger tar tillvara på allas kunskaper och tankar.

#### Hur och när utvärderar vi insatsen?

Årligen.

#### Vem är ansvarig?

Förskolechefen och huvudmannen.

### Åtgärdande arbete

#### Rutiner för att upptäcka

- Att som pedagog alltid vara närvarande där barnen är.
- Pedagoger på förskolan har en medvetenhet om rummen i lokalerna, och identifierar vråer och platser där kränkningar kan förekomma.
- Att ha en tillitsfull relation till barnen där varje barn ska kunna kommunicera sina behov, känslor och tankar.

- Barn och föräldrar ska kunna berätta vad som hänt även i situationer där pedagoger inte varit närvarande.

### Rutiner för att utreda och åtgärda

- Alla vuxna på förskolan tar direkt tag i alla typer av kränkande behandling som de ser, eller får återgivna för sig. Vår strävan är att, om möjligt, kunna reda ut situationen direkt på förskolan.
- Pedagoger som bevittnar/får vetskap om händelsen samtalar med barnet/barnen så fort som möjligt.
- Informera berörda pedagoger om situationen som uppstått, så att berörda barn kan få det stöd de behöver.
- Vid allvarigare kränkning informeras även föräldrar och förskolechef om det inträffade.
- Vid fysisk skada skrivs tillbudsrapport.
- Återkommande kränkningar, i form av mobbning, dokumenteras av pedagoger.
- Pedagoger och förskolechef ska erbjuda de barn som kränkt/kränkts stöd utifrån sina egna behov.
- Stöd och åtgärder dokumenteras i form av en särskild handlingsplan för varje enskilt fall.

### Förankring

- Likabehandlingsplanen finns synlig för föräldrar i hallar. Likabehandlingsplanen revideras årligen av pedagoger tillsammans med förskolechef. Pedagogerna och barnen ska ha kontinuerliga samtal kring likabehandling, värdegrunder och fördomar. Detta ska genomsyra all verksamhet: i lek, under filosofiska samtal och under barnfri arbetstid. Vår förhoppning är att kunna involvera samtliga föräldrar i dessa diskussioner.

### Ansvarsfördelning

#### Förskolechef och huvudman

- Ansvara för att planen i samverkan med personal, föräldrar och förskolebarn årligen upprättas och kommuniseras till personal och föräldrar.
- Ansvara för att beslutade mål och åtgärder genomförs i tid

- Säkerställa att personal, föräldrar och förskolebarn är införstådda med att det råder nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på Filosofiska.
- Säkerställa att all personal har en god kunskap om lagstiftning och att den får en lämplig utbildning.
- Upprätta åtgärdsplaner, utreda, dokumentera och följa upp diskriminering, kränkande behandling och trakasserier på förskolan.

### **Personal**

- Delta i utformning, implementering och uppföljning av planen.
- Utan fördröjning rapportera diskrimineringar, kränkningar och trakasserier.
- Agera direkt vid upptäckt av trakasserier och kränkande behandling.